

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

TARA NOASTRA

REVISTA SĂPTĂMÂNALĂ

Directori: IL. CHENDI și OCT. GOGA.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Denunciantul.

Intr'o maculatură de ziar românesc, pus în serviciul guvernului, cetim împotriva noastră pasage extrase din articolele unor scriitori îndușmăniți cu noi. Aiurea dăm deasemenea peste mici insinuări și perfidii, prin cari se atrage luarea aminte a procurorului împotriva presei noastre naționale. Observăm apoi și o goană turbată împotriva persoanelor, o alunecare primejdioasă pe panta răsunărilor personale. Toate aceste apariții ne fac să înțelegem, că trăim într'o epocă a vieții publice, când denuncianții și spionii își au un rol însemnat și când dușmanii avânturilor și ai mișcării libere sporesc din zi ce merge.

Desigur nu este o întâmplare, ci un fapt foarte semnificativ, că presa noastră s'a ridicat în timpul din urmă aproape în unanimitate în contra „trădătorilor“. D-l Aurel Vlad, în luminosul său articol de Paști, iar inimosul director al „Tribunei“ într'un recent comentariu al proceselor de presă, s'au ridicat și ei împotriva acestor hiene rânjitoare ce se ivesc pe câmpia frumoasă a românismului, — iar noi am arătat la rândul nostru psihologia renegatului. E o primejdie reală.

Vom insista astăzi asupra unei anume specii a acestor ființe, asupra *denunciantului*.

Sunt două categorii de denuncianți cari se ivesc în viața popoarelor: unii sunt vinovații de trădare, aceia cari din pricina mizeriei lor sufletești cad cu totul pradă adversarului, punându-se la dispoziția lui cu trupul și cu sufletul, — și alții, cari din cauza îngustimei spiritului lor și a neputinței lor de a se adapta unor idei mai înaintate, îmbracă un fel de togă de Catoni și fac pe polițiștii de moravuri. În prima categorie intră toți vânzătorii, cari cu un zâmbet cinic își primesc arginții biblici și asemenea unor negustori de suflete își trăiesc viața lor blestemată într'o nerușinare de prostituai. Iar în categoria celorlalți vin toți acei crescuți în umbră, cari nu pot înțelege viața decât ca o stare pe loc, toți acei obtuzi, a căror minte și inimă rămân refractare la glasul timpului.

Pe cei dintâi îi cunoaștem mai bine. Istoria noastră e plină de cazuri de denunțare. Știm cine a nenorocit pe căpeteniile mișcărilor noastre sociale din trecut; știm ce a pățit bietul Dragoș pentru bănuita lui trădare dela 1848 și cunoaștem disprețul cel mare cu care neamul nostru acopere astăzi pe toți transfugii: acest dispreț e singura cruce ce o putem împlânta pe mormintele celor lăpădați. Dar categoria a doua de denuncianți este de odată mai recentă, activitatea lor e ceva mai subtilă și mai greu de recunoscut din partea celor ce nu

privesc lucrurile mai obiectiv. Să ne ocupăm ceva mai pe larg cu ei.

Trebue să fie cineva cu totul mărginit, pentru a nu vedea că, în timpul din urmă, în politica țării noastre, ca și în viața noastră culturală s'au făcut schimbări esențiale și că spiritul public a trecut printr'o prefacere evidentă. La alte vremuri, alte cântece. La alți oameni alte convingeri. Timpul când nu aveam alt rost, decât coarnele plugului în zi de lucru și rugăciunea în zi de sărbătoare a trecut și intrând în rândul celorlalte popoare, trebue să ținem seama de toate mijloacele de înaintare ale lor. Când alții fac bănci și societăți de tot felul, când popoarele mai culte decât noi se frământă de gândurile unei prosperări mai sigure, noi nu putem stă pe loc, căci rănile grele ale unui om nu se vindecă cu unt proaspăt, nici rănile neamului nu se tămăduiesc numai prin cetirea unui psalm.

A fost deajuns însă ca să se accentueze — spre onoarea presei noastre, trebue să mărturisim că în această privință este aproape solidară — punctul de vedere al generației de astăzi, pentru ca denuncianții să și între în rolul lor și să dea alarmă. Pare că am trăi în Austria, pe vremea reacționarului Metternich, sau în Germania, în timpul când Wolfgang Menzel cerea intervenția censurei și a procurorului împotriva Germanilor — juni, cari sămăneau idei mai liberale printre milioanele de germani, — așa se năpustesc denuncianții noștri, debitând în iperzelul lor, tot felul de acuzații năzbitoase. Unii merg în micimea lor sufletească așa departe, încât să prezinte mișcarea aceasta ca fiind periculoasă religiei creștine — o acuzație izvorită din suflete chinuite de visuri urite.

De obicei acești denuncianți sunt niște orgolioși, care sub pretextul de a semnală un pericol și a denunța pe „demagogi“, fac ei înșiși demagogie, căutând să atragă luarea aminte asupra lor. Alții iarăși sunt de bunăcredință, naivi și încăpăținați, cari se socot în drept a se improviza în apărători ai „tradițiilor“ altfel neamenințate din nici o parte. Și într'un caz și în celalalt însă, denunțarea este o operă *odiosă* și singurii cari profită din ea sunt adversarii noștri. Poate fi aceasta o satisfacție pentru oameni normali?

DI. Dr. Iosif Siegescu profesor din Budapesta este incredințat din partea Ministerului de culte și instrucțiuni publică, ca să aziste la toate examenele de încheiere de la preparandiile ortodoxe din Sibiu, Arad și Caransebeș.

Dirigiabilul Movell din Ocland (California) mișcat de 5 mașini de patruzeci cai putere, a căzut la prima sa ascensiune, dela o înălțime de 90 metri și s'a înfipt în pământ.

Cele 16 persoane cari se aflau în nacelă, au fost grav rănite.

SITUAȚIA POLITICĂ.

Andrássy la Suveran. Săptămâna trecută evenimentul politic cel mai însemnat a fost primirea Contelui Andrássy de către M. Sa. Ziarele spun că ministrul de interne ar fi prezentat M. Salé proiectul său de lege asupra reformei electorale și că Regele l-ar fi autorizat să prezinte proiectul Camerei. Dacă această știre e adevărată, trebue să credem că toate lucrările pregătitoare pentru votul universal sunt terminate și că mult așteptatul proiect va veni în curând la ordinea zilei. Probabil se va discuta numai la toamnă, căci pentru sesiunea asta, care se va termina odată cu votarea apropiată, nu mai este timp.

Debandată în partidul independist. Adevărul asupra „soldei“ este, că însuș partidul independist a rămas nemulțumit cu felul cum s'au împăcat cele două guverne. Fruntașii partidului, mai ales Barabás, cunoscutul președinte al Delegațiunii și Ugron Gábor, au protestat împotriva felului cum s'au condus discuțiunile și au pretins guvernului, ca să nu mai facă nici un pas înainte de a se rosti Camera. Unii dintre independiști au amenințat chiar cu ieșirea din partid, din pricina soldei. Așa că, după toate aparențele, nu Austria a făcut concesii militare, ci tot guvernul unguresc.

De altfel, întreg partidul d-lui Kossuth e în fierbere. Pe cum se știe, s'a discutat ideia formării unui nou partid politic, în care să se contopiască toate partidele coaliției. Corifeii Kossuthiști, ca și Andrássy, propagă acest gând, în speranță că astfel se va putea alcătui un puternic partid care să reprezinte ideia statului maghiar. Cum însă mulți văd în această proiectată fuziune o renunțare la direcția 48-istă a partidului, o sacrificare a ideilor naționale în sens șovinist, s'a manifestat o nemulțumire pe toată linia.

Astăzi se poate vorbi de o criză a partidului independist, criză care nu izbucnește încă pe față, din pricina așteptării proiectului de lege asupra votului universal.

Discursul lui Apponyi. Ministrul de culte răspunde, într'un discurs mai lung, acelor deputați cari l-au somat să deștepte în învățământ spiritul adormit al epocii dela 1848, adevărată naționalizeze, cu ajutorul statului, învățământul întreg. El spune că din mai multe motive, dar mai ales din cele financiare, este cu neputință ca toate școalele să fie ale statului. De altfel și din principiu, monopolizarea învățământului ar fi o primejdie căci „prin această monopolizare statul s'ar preface într'o temniță intelectuală și toată direcția spiritului public ar deveni unilaterală. Biurocratizarea educației este inadmisibilă“.

Firește că tot discursul acesta, mult lăudat de presa guvernului, este o farsă și stă în opoziție cu toată tendința cunoscută a Ministrului. Apponyi, ori cât ar apăra în principiu ideia școalelor confesionale, este un inverșunat adversar al acestora, după cum a dovedit-o prin noua lege a învățământului veterinar.

VIEȚA ÎN BUCUREȘTI.

Cu sosirea primăverii s'a arătat la orizontul vieții vesele bucureștene și o obișnuită petrecere ce chiamă multă lume, Dumineca, și sărbătoarea după prânz, la aer. E vorba de alergările de cai, „cursele“ cum li se zice, — incurările, cum li se ziceau mai înainte.

Eră un obicei patriarhal al Bucureștilor de demult, ca odată cu întâile mângăieri ale soarelui de primăvară, cu toții, mic și mare, să iasă la câmp. Prilejul acestui exod eră „incurările de cai“, cari însă, de fapt, prilejeau ele chiulhane și petreceri pe iarbă verde.

Pe câmpul întins dinspre Colintina se făceau mai ales incurările. La întrecerile acestea luau parte mai ales căruțașii sacagii și harabagii târgului. Fiecare călare pe gloaba lui, pornea în goană, să prăpădească pământul și nu alta, și după toate întrecerile, făcute un juriu numit de dregătorii târgului, le dădea premii la invingători.

După aceasta venea partea frumoasă. Tot poporul, toată lumea cea strânsă din cine știe ce depărtări, își așterneau masă pe iarbă verde, — prin păduricile de prin partea locului. Toți aveau merinde și beutură din belșug, și astfel cheful început pe la prânz se încheia noaptea târziu, cu descărcături de pistoale, chiote vesele, și un joc nebun. Căci se înțelege lăutarii nu lipseau nici ei.

Astăzi din păduricile acelea n'a mai rămas nici urmă, lumea celor ce iubeau întrecerile acelea primitive și curate, abia o mai zărești prin vâlmașagul de samsari, mici funcționari și alți amatori de jocuri de noroc, ce se înglodesc la modernele „curse“.

Pe un loc mare de la Băneasa, se fac aceste „curse“. Intr'o clădire vastă și tribună, incap mii de persoane și în locul din mijlocul câmpului de alergare alte mii de oameni sosesc pe la pariuri. Ce ti face pe toți să se ducă la aceste întreceri nu e nici îmbunătățirea rasei cailor cum își spune societatea organizatoare a „curselor“ și nici dragostea de frumos. Mai toți se duc la curse pentru a „paria“, punând fiecare câte un bilet sau mai multe pe un cal. Și celce are biletul cu numărul calului care ese întâi acela câștigă. Se înțelege deci că și acest joc de noroc, ca ori-ce lotărie, are multe chi-

chichite, și socoteli ascunse pe care nu prea caută să le înțeleagă pătimașii jucători.

La fiecare întrecere sunt la mijloc zeci de mii de franci, și acesta e adevăratul farmec modern al curselor.

E însă și o parte frumoasă. Peste tot, zărești toate frumusețile orașului în „toaletă“ strașnice, și roiuri de admiratori foiesc printre cuconițele frumos gătite, ținându-se de mofturi și de fleacuri pe placul lor.

De aceea prilejul acesta de petrecere primăvărată ispitește pe multă lume și în fiecare Duminecă și Sărbătoare nu mai e chip să răsați pe șosea prin mulțimea trăsurilor și automobilelor sau prin valurile de lume ce abia se mișcă pe aleele largi umbrite de tei.

*

Dar mai repede decât nu ne așteptam au sosit căldurile. Și prin aerul prea tare încălzit Bucureștenii abia se mai mișcă, capătă în iei ceva oriental. Bucureștenii sunt ființe foarte simandicoase și tabetlii. Frigul e îndurat de bine și de rău, dar căldura, — asta nu merge! Toți fug, se ascund prin colțuri umbroase, cafenele răcoroase, berării străbătute de curenți reci.

Și astfel se mai mângăie lumea.

Iar seara, când trotuarele nu mai dogoresc ca cuptoarele, când muzicele și orchestrele strătaie liniștea cerului cu acorduri metalice, călduri călduri, lumea ese la plimbare.

Prin toate grădinele și grădinițele de pe la anume ceasuri — cam de pe la zece, — nu e chip să mai afli un locșor. Și la Șosea și în Cismigiu acelaș lucru. S'a deprins lumea să petreacă mult și cu un cuvânt că „ia puțin aer“ sosește în fiecare seară un prilej neschimbat de petreceri, ca un fel de răsbunare pentru căldura îndurată ziua.

Dar despre alte petreceri bucureștene, în numărul următor.

10 Maiu în București.

Și de data asta, serbarea națională de 10 Maiu a avut aceeaș strălucire ca și în alți ani.

Orașul împodobit cu drapele și cununi de stejar și mai toate balcoanele caselor din Calea Victoriei și alte uliți principale acoperite cu covoare și cergi românești, furnicarea nemaipomenită de lume începând din zori, dela întâile buibuturi de tun, și până noaptea târziu — atâtea

și atâtea semne ale unei sărbători mari în istoria noastră se văd strălucind din nou.

Și prin mijlocul mulțimei acesteia iubitoare de tradiții și sărbători patriotice, au trecut spre Mitropolie drapelele nouelor regimente. Fiecare drapel avea câte o gardă alcătuită din câte 5 oficeri și câte 3 grade inferioare. Și în sunetul fanfarei drapelele treceau semete, desfășurate în aerul acesta de sărbătoare și salutate cu aceiaș respectoasă descoperire de mulțime.

Un alt moment solemn e acela în care Suveranii au ieșit dela Palat salutați de uralele mulțimei și de buibutul tunului vestitor din dealul Spirei. Și apoi cu o încetineală atât de lămurită prin dragostea acea nețărmurită a poporului pentru dinastie, condus de mândra escortă a gendarmilor în coifuri argintii, strălucitorul alai regal se îndreaptă spre Mitropolie.

Aci după sfințirea steagurilor noilor regimente, s'a oficiat tedeumul tradițional, după care M. Sa Regele, călare însoțit de A. Sa R. Principele Ferdinand, a trecut în revistă trupele ce luau parte la defilare, trupe înșirate dealungul străzilor între Mitropolie și Teatru.

După raportul luat dela toți comandanții, alaiul regal a trecut pe bulevard, în fața Universității, alături de statua lui Mihaiu-Viteazul, spre a primi defilarea.

Și în acelaș mare entuziasm au trecut rând pe rând strălucitoarele școli militare, apoi școala de ingineri, și după aceasta oștirea toată, începând cu regimentele de dorobanți mici, vânători, geniu, continuând cu acele de pionieri și tunari de cetate, spre a se sfârși cu oștirea călăreață, regimentele de roșiori, călărași, artilerie — cu tunurile nouă — și garda de onoare a gendarmilor călări.

Mare entuziasm a pricinuit defilarea noului regiment de dorobanți cu Nr. 35 alcătuit din flăcăi chipeși și zdraveni, nici unul mai mic de 1 m. 70. Erau par'că aleși pe sprânceană, tot unu ca unu, flăcăii acestui regiment.

După defilare în aceleași aclamații de urale nesfârșite alaiul regal s'a întors la Palat.

La Teatru și la Ateneu școlărima a sărbătorit prin imnuri naționale sărbătoarea aceasta mare națională, în prezența d-lui Haret, ministrul instrucțiunii și a întregului corp didactic secundar.

La teatru au azistat și Suveranii la sărbătura școlară, unde un cor compus din 800 elevi și eleve ale școalelor secundare a executat imnul

FOILETON.

Fără suflet

de Victor Eftimiu.

Câteva clipe se auzi numai sgomotul surd al pașilor pe covor; apoi, bătrânul se oprî în loc, își vâri mâinile în buzunar și izbucni:

— Foarte rău din partea d-tale, domnule! Nu știam că ești așa de îndrăzneț! Foarte rău!

— Dar, tată...

— Nici un dar. Ce, d-ta ești stăpân aici sau eu? Cum o s'o scoți pe Lizica dela școală? D-ta ai crescut-o? D-ta o să-i porți grija de-aci înainte?

Ionel vrea să răspundă ceva, dar nu-i veniau vorbele. Stă ghemuit pe canapea, cu capul în palme, cu coatele pe genunchi și ascultă.

— Așa ceva nu s'a mai pomenit. Nici n'a trecut o săptămână și a trebuit să-mi faci scandal! Credeam că dacă ai stat doi ani în București, te-ai învățat cum să te porți cu lumea. Da ce fel de prieteni ai d-ta? Dela cine-ai învățat obiceiurile astea?

— Dar tată, îți spun drept, fetele astea n'au suflet! Eu le cunosc, că de doi ani stau cu ele... Nu e nici una care să nu se gândească la măritiș. Nu e una care să nu știe mai multe decât un băiat. Și eu nu vreau să ajungă și Lizica așa. Ce-i trebuie ei atâtea carte?

— Dar bine domnule, de ce nu mi-ai spus asta mai 'nainte? Și dacă știi că studentele n'au suflet, de ce te-ai legat tocmai de prietena Lizicăi?

Aci, Ionel nu mai știa ce să răspundă. Vedeă și el că făcuse o prostie. Ce-i trebuise lui dragoste cu sila? Așa, ca să-l mai năcăjească pe bătrân și să se facă și el de răs; ură acum pe toate studentele din Inme. Mai ales pe „d-șoara Protopopescu“ n'o putea suferi. Nu-și putea închipui cum poate fi așa de rea o fată. O cunoștea de o săptămână — din ziua când tatăl său, moșier bogat, venise din fundul Moldovei, să înscrie pe Lizica la universitate. Când s'au întors acasă, îi însoțea „domnișoara Protopopescu, studentă în anul al doilea, la litere“. El o cunoștea din vedere și îi pără bine că se poate întâlni cu ea. Intr'o zi, incurajat de zâmbetele și aluziile ei, îi spuse c'o iubește. Domnișoara Protopopescu se roși, își privi vârful pantofului, își ridică ochii ca și cum l-ar fi întrebat: „Și ai să mă iubești întotdeauna?“ Cel puțin așa-i pără lui... Ionel, emoționat, o strânse în brațe și o sărută drept pe gură. N'ar fi crezut că o să se întâmple ce-a urmat: d-șoara Protopopescu s'a smuls din brațele lui, l-a făcut „băiețel impertinent“ și foarte mâniaoasă, s'a plâns Lizichei. Lizica l-a certat. Ionel eră scandalizat și strigă:

— Tu să taci din gură, fiindcă tu n'o să mai pupi universitate! Am să te scot de-acolo!

Nu-ți trebuie ție universitate; mărită-te și așa! — a sfârșit el, privind cu răutate spre d-șoara Protopopescu.

Lizica a fost palidă toată ziua. Seara, s'a plâns tatei. Ionel stă mândru și vorbea mereu, înfigând arătătorul pe masă și înălțându-și glasul, ca la tribună. Zicea că nu permite să i-se zică lui, student în anul al doilea la drept, *băiețel impertinent*. Tună împotriva fetelor dela universitate, le făcea imorale și sfătuiă pe Lizica să nu-și mai aleagă prietene „în cercul vițios de pe băncile facultății“.

Bătrânul a așteptat să iasă Lizica și i-a făcut o morală strașnică.

Acum, ședeau amândoi în salonul întunecat de umbrele inserării. Ionel cu capul în palme, gânditor, bătrânul cu mâna în buzunar, cu ochii pe un portret din părete. Eră portretul său, când avea douăzeci de ani. Adeseori, îl privea mult, se uită la Ionel și vedeă cât seamănă cu el. La gândul că fusese și el odată ca Ionel, bătrânul se induiosă. Se purtase prea crud cu băiatul. Vorba aceia, „fetele n'au suflet“ i-se infipsea în inimă. Cine știe, poate c'avea dreptate Ionel. Și apoi el nu eră din părinții aceia cari își închipuie că tot ce fac copiii lor e o greșală. Fusese și el tânăr, cu suflet plin de avânturi; făcuse și el multe nebunii în tinerețe. Nu-i părea rău de ele. De n'ar fi nebuniile din trecut, ce farmec ar avea zilele fără amintiri, ale bătrânețelor?

regal și alte imnuri ocazionale, întru care și unul compus pentru această solemnitate de maestrul Castaldi, profesor la Conservator.

După o bătaie cu flori, ce a avut loc la șosea, seara a urmat luminația, care a avut de astădată o deosebită strălucire.

Peste tot lumina electrică și rozetele de gaz aerian se luptau cu lumina roșietică a coloanelor înșirate pe sirmă și cu arcurile de foc încolăcite pe deasupra străzii.

În trăsura de gală, fără nici o escortă Suveranii și Prinții moștenitori au ieșit prin oraș pe la 9^{1/2} seara, trecând prin mijlocul mulțimii ce se desfăcea respectuoasă primind cu urale pe iubiții Suverani.

După ce s'au preumblat de vre-o două ori prin mulțime, Suveranii mereu zâmbitori, primind cu aceeași dragoste semnele acestea de respect, devotament ale mulțimei s'au retras pe la 11 ore la Palat.

În acest timp pe toate piețele cântau muzicile militare în mijlocul unei veselii neînchipuite; încă de cu vreme, focuri de artificii brăzdau cerul cu lumini multicolore spre uimirea obștească.

Și toate grădinile, localurile publice gemeau de lume și până pe la 2^{1/2} din noapte aceeași însuflețire, aceeași volbură de lume, continuau farmecul acestei sărbători naționale.

Astfel, cu același mare alaiu și în mijlocul acelui entuziasm a trecut acest 10 Maiu.

N. Pora.

Solda ofițerilor. A venit știrea din Viena că în urma unei conferențe comune a celor două guverne, s'ar fi stabilit acordul în privința urcării soldei ofițerilor. Înregistrând vestea, ziarele maghiare, chiar și cele aproape de guvern, prezentau acest acord ca un triumf al guvernului nostru, căci, ziceau ele, Austriacii au trebuit să cedeze. În același timp vesteau că la Viena acest acord a făcut o impresie deprimătoare, iar guvernul austriac, împreună cu d-l de Aehrenthal, Ministrul de externe, va trebui să se retragă. Mai în urmă s'a dovedit însă că bucuria dela Pesta a fost prematură și că triumful guvernului unguresc n'a fost tocmai mare. „Fremdenblatt“, ziarul ministerului de Externe, dă cea mai categorică desmintire știrii despre o criză ministerială, precum și afirmațiunii, că în chestiunea soldei s'ar fi făcut vre-o concesie guvernului maghiar.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

În „Sămănătorul“ d-l Aurel C. Popovici începe publicarea unei serii de articole „Idee disolvante“ în care se cuprind și următoarele rânduri surprinzătoare: „Iată și revista d-lui Goga, „Țara Noastră“, hrănind mințile Ardelenilor cu idei socialiste, cu traducții din Sombart, „cu critici și batjocuri la adresa religiei noastre creștine“. Începusem a ne obișnui cu ușurința uimitoare a d-lui A. C. Popovici, de-a arunca învinuiri grele, dar nu vream să credem că în iperbolele sale d-l Popovici ar putea porni și dela lucruri absolut inexacte. Ne-a fost rezervată această decepție. Suntem siliți de d-l Popovici să adoptăm de astădată și noi cel mai categoric laconism al d-sale și să-i spunem că cele trei rânduri aruncate în alergarea condeiului nu cuprind adevărul. Am publicat un capitol din cartea unui om de știință W. Sombart, — ca să lămurim o noțiune publicului nostru. Atât am făcut și eram datori s'o facem. Dar să ne arete d-l Popovici cari sunt „atitudinile“ noastre de „socialiști?“. Și unde sunt bătăile de joc la adresa „religiei noastre creștine“. Până la primirea răspunsului să ne deie voie d-l Popovici să trecem la apocalips aceste ciudățenii — de cari începem a nu ne mai speriă. Primind lămuriri, ne vom face datoria.

Revista germană „Die Karpathen“ din Brașov, prin articolele literare și cele etnografice, ne atrage tot mai mult luarea aminte. Printre colaboratorii ei vedem cu plăcere și mai mulți Români. D-nii Andrei Barseanu și C. Lacea, profesori la gimnaziul nostru și publiciști cunoscuți au tipărit aici lucruri de interes literar deosebit. Articolul d-lui Barseanu asupra poeziei populare române este o frumoasă lucrare de specialist în ale folcloristicii noastre și va putea fi o bună orientare pentru publicul german. Ne bucurăm deasemenea de zelul d-lui V. Teconția, traducătorul lui Eminescu. D-sa a contribuit la această revistă cu reușite traduceri de cântece populare. Publicul nostru, știutor de carte germană, ar putea să aboneze numita publicație din Brașov.

În „Vieța românească“ pe luna Aprilie, se începe publicarea unei comedii în versuri de d-nii St. Iosif și D. Anghel, iar d-l C. Stere își încheie

interesantul articol „Socialdemocratism sau poporanism?“

Versuri de d-nii G. Coșbuc, Tarascon și A. Mirea.

E foarte bogată revista revistelor, unde se consacră câteva pagini cunoscutelor articole ale d-lui Aurel C. Popovici.

D-nii George Marinu, I. G. Duca, I. Russu-Șirianu etc. publică articole artistice și politice.

„Foaia Diecezană“, organ al eparhiei gr.-or. rom. a Caransebeșului, a început să publice informații literare, din „iubire și interes pentru scrierul românesc“, căci „numai așa vom putea visa cândva o adevărată unitate culturală“.

Pilda „Foaiei Diecezane“ e vrednică de imitat de toate foile noastre, cari nu prea se pot lăuda cu cronicile lor literare.

A apărut „Arhiva“ Nr. 4 cu următorul cuprins: A. D. Xenopol: Ce vor? — Dr. George Mileticiu: Pagini sângeroase din istoria Peninsulei-Balcanice. — A. D. Xenopol: Lupta între Drăculești și Dănești. Analiza științifică a perioadei 1418—1456. — A. de Giers: Din trecutul Consulatului rusesc din Iași. — Eugeniu Revent: Cântec. — Dr. Leon C. Cosmovici: Adevărul în știință (Raportul între fetele bătrâne, mățe, trifoiu și inteligența Englezilor). — Dr. I. Naum: Chestiuni de psihologie criminală (un caz patologic). — Eugeniu Revent: Sonet. — Teodor D. Burada: Teatru în Moldova. — Arhiereul Narcis Crețulescu: Inscricțiunile Mănăstirilor Neamțu și Secul, cu a schiturilor sale dimprejur? — Constantin Doboș: Și dacă codrul lin suspină (versuri). — Abel Ballif: Pădurile ca ocrotitoare pământului, — G. Pascu: Studii filologice. Elemente germane în limba română. Dări de seamă. A.: Buletinul istoric asupra României din „Revue Historique“. Cronică. G. Pascu: Oracolul din Leipzig. — B. V.: Cânturi nouă de Riria.

Am vorbit într'unul din numerele trecute, despre procesul scriitorilor Octav Mirbeau și Natanson, — cu Comedia franceză.

După cum se știe, cei doi scriitori au dat în judecată pe Jules Claretie, administratorul Comediei franceze, fiindcă după 17 repetiții ale piesei lui Foyer, el n'a vrut să le-o mai joace, pretextând că drama vizează pe un senator și academician francez.

Și acum, mai mult ca totdeauna, povestea întâiei lui iubiri i-se deslușea în minte, cu toate amănuntele ei, cari îl fac să suradă. Astăzi din toți cei de acum patruzeci de ani, el e singurul care mai trăiește. Mama i-a murit de mult. A murit și Victoria Rândunea, femeiușca aceia nebunatică pentru care simțise el cele dintâi bătăi de inimă. Bătrânul surăde, închide ochii și visează.

Se vede de douăzeci de ani — vârsta când ești îndrăgostit de toate femeile și crezi că iubești numai pe una singură, — de obicei cea cu care te-ai întâlnit în urmă.

Prietenile mamei sale vorbeau adesea despre doamna Victoria Rândunea.

Unele spuneau că e o răutăcioasă, altele mai blânde, o făceau „fetiță cu poale lungi și cu bărbat“, altele îi compătiseau soțul, care trebuia să-i implinească toate capriciile și să închidă ochii la toate ștrengăriile ei. Din tot ce se vorbea despre dansa, Alexandru Coman înțelese că Victoria e cea mai frumoasă, cea mai cochetă și cea mai inteligentă dintre prietenile ei. Într'o zi o întâlni. Avea niște ochi de drac și o gură de inger. Nu putea stă o clipă locului. Sărea, răspunde la trei deodată, își frângea mâinile de necaz, râdea cu hohot și se supăra din nimica toată. Ciudat: de când cunosc pe Alexandru începuse să vină mai des pe la d-na Coman. Totdeauna avea o altă rochie și o altă pălărie: toate foarte simple, de obicei în două colori

închise. Alexandru Coman nu prea era îndrăzneț: când o vede, se dă la o parte, într'un ungher al salonului, și întrebă pe vr'o cucoană bătrână, cum o mai duce cu reumatismul. Din când în când însă, își aruncă privirea spre grămada de dame și întâlnește ochii d-nei Rândunea, care-l privea răsând, spunându-i parcă: Te-am prins, ștrengarule!

Pentru un băiat de douăzeci de ani, un zâmbet de femeie e o scânteie aruncată într'o grămadă de dinamită. În fiecare seară, el se gândea la zâmbetul de peste zi al d-nei Rândunea și-și închipuia tot felul de povești.

Ce-o fi vrut să-mi spuie?

Și se muștră singur: de ce n'am curaj să-i spun, de ce nu țin ochii într'ai ei, când mă privește?

Dela o vreme, nu mai putea să doarmă. Îi chinuia amintirea ei.

În fiecare seară hotărâ să-i vorbească și nu știu cum. Să înceapă sentimental? Să facă pe „încercatul în dragoste“, pentru care o nouă prietinie cu femeile, e o nouă cucerire? Hm, așa ar fi fost mai demn pentru el, desigur, dar nu prea-i venea la socoteală: era destul să audă hohotul ei de râs, și ar fi sfeclit-o.

Uneori, se gândea să fie sincer. Se va apropia de dansa, când or fi singuri, îi va lua mâna cu sfială, o va privi rugător și îi va spune liniștit, cerându-i un sfat — dacă nu-i putea da iubirea ei.

— Doamnă, să mă ierți, dar trebuie să-ți spun. Fie-ți milă de mine. Eu n'am mai iubit niciodată și nu știu ce simt, gândindu-mă la d-ta. Ași vrea să te văd mereu, să te-aud mereu, și să-ți vorbesc mereu. Spune, nu-i așa că asta e iubire?

Ea va fi serioasă — cel puțin de data asta. Poate că are să-l mustre cu blândețe, are să-l mângâie pe frunte și are să-i răspundă:

— Dragul meu, ești un copil încă. Fii liniștit. Nu mă iubești; e o turburare a sufletului, care-ți va trece. Vezi-ți de școală, trece-ți examenile, și la vară — ai să întâlnești la Sinaia o fată cu ochii albaștri; ai să te plimbi cu ea prin pădure, ai să-i culegi flori și când veți fi singuri ai să-i mărturisești că o iubești... și să vezi atunci ce frumoase luni de vacanță vei fi petrecut la Sinaia!

Alteori, Alexandru era mai îndrăzneț:

— Doamnă, pe bărbatul d-tale l-am ucis în duel. Te rog să mă urmezi câtă vreme nu se află. Vom fugi împreună în Italia și vom petrece acolo iarna, neștiuți de nimeni...“

Dar toate gândurile astea nu-l mulțumeau deloc.

Doamna Rândunea vorbea cu el uneori foarte serios, alteori ca unui copil. Era răutăcioasă de cele mai multeori; altădată, părea o fată de pension: visă liniștea unei mănăstiri

Tribunalul și-a dat sentința la 20 Maiu, condamnând Comedia franceză să joace *Foyer* și să plătească autorilor 100 de lei pentru orice zi de întârziere.

Unul dintre cei mai mari scriitori ai Franței, academicianul François Coppée, a murit zilele trecute.

Născut în 1842, Coppée a avut încă de mic, o viață foarte sbuciumată.

Subiectele și-le alegea din lumea celor mici, ceea ce l-a făcut foarte popular mulțimei. A scris poezii, piese de teatru și mici romane, dintre cari multe au fost traduse și în românește („Poveste tristă“ și „Prieten“ de răposatul Dumitru Stăncescu, „Lăutarul din Cremona“ de Traian Demetrescu, poezii de d-l Radu Rosetti etc.).

Iată cum își sfârșește articolul despre François Coppée, un cunoscut publicist francez, André Beaunier:

„Coppée va rămâne poetul umiliților din Paris. Când și-a ales alte subiecte — și de pildă, pentru dramele sale, — el le-a luat din epocile eroice și asemănătoare celor cari emoționează pe cetitorii lui Alexandru Dumas-tatăl. Și acolo chiar, el a rămas credincios sie însuși, și aproape de adevărații săi cetitori.

Anumiți scriitori de astăzi vor lăsa o operă mai măreață sau mai profundă. Nimeni însă nu e mai caracteristic, mai spontan, mai sincer, nimeni nu va fi dat în cărțile sale expresiunea mai sinceră a unui suflet pe care îl cunoaștem bine toți, pe care el l-a avut întreg și care e frate, mai mult sau mai puțin, cu al nostru.

N-a fost un „gânditor“... Dar într-o epocă ca a noastră, unde abundează falșii gânditori, adevărul emoțiilor sale e îndeajuns delectabil. Câtă vreme atâția farsori incurcă tot felul de minciuni solemne, vioaia lui sinceritate de sentiment are mult farmec.

Să-l salutăm ca pe un om brav și ca pe un artist scrupulos, care niciodată nu și-a trădat idealul său“.

Cu moartea lui François Coppée, au început să circule și obișnuitele anecdote, privitoare la viața marelui scriitor.

Ce carte învățase François Coppée?

O spune el singur, într-o scrisoare adresată acum 14 ani, unui ziar care deschisese o

anchetă printre membrii Academiei, în această chestiune.

Scumpul meu confrate, întrebarea d-tale mă cam întristează. Ea îmi aduce aminte sărmana mea tinerețe. Am urmat, ca extern liber, cursurile liceului Saint-Louys, până în clasa a treia inclusiv. Apoi, a trebuit să-mi completez — singur și destul de rău — instrucțiunea.

Nu sunt nici cel puțin licențiat în litere!

Deci, trebuie să vezi în mine un fel de ignorant.

În fiecare zi, totuși, devin din ce în ce mai puțin...

Oare nu e Goethe acela care-și însoțește numele cu vorba *studiosus*?

Iată dar, ce sunt și vreau să rămân până la sfârșit: un student bătrân.

Îți strâng mâna *François Coppée*.

Moțul și firea lui.

În urmărirea cercetărilor noastre cu privire la Moți și țara lor, plecând pe valea Arieșului în sus, am ajuns până la *Bistreni*. Bistra este vecină cu Lupșa, mergând pe Arieș în sus și este situată deadreapta rîului numit.

Oamenii pe aici nici nu-i zic altcum decât rlu. Numirea de Arieș i-o au dat străinii din motivul, că se spală aur din nisipul lui, numindu-l pentru aceasta în limba maghiară *Aranys* și apoi Românii l-au tradus simplu în frumos sunătorul cuvânt Arieș. Numirea de Arieș o am învățat în prima clasă gimnazială din Blaj la oara geografiei.

Când trecem dela mănăstire, ajungem la lunca mănăstirei pe o șoseă frumoasă dealungul Arieșului în un loc așa de strâmt, încât numai drumul mai incapse lângă valea Arieșului, încolo păduri și stânci se înalță spre cer. Trecând peste strămtărea aceasta pe încetul locului se deschide și aici la tirăul Bistrei am ajuns în hotarul acestei comune.

La primul pas, ce-l punem pe teritoriul acestei comune, dăm de o grupă de case și apoi înaintând pe drum în sus mereu întâlnim grupuri, grupuri de case, până ce ajungând la *Grohotele* (grămezi de peatră, adunate de pe fânațele Bistrei) ne apropiem de grosul satului.

Intrarea o facem prin o poartă naturală, un drum tăiat adânc în deal, în strada principală.

Alexandru era singur în odaia lui; avea ochii înconjurați de cercuri vinete.

Când a văzut-o, a tresărit. O rază de speranță îi pătrunse în suflet. Ea se apropie de el și îl apucă de ureche.

— Ia poftim incoace, domnule!...

El trase lângă ea, pe canapea și privindu-l adânc, îl întrebă:

— D-ta ai scris asta?

Lui îi era frică. Abia putu îngăna un „da“.

— Și... vorbești de o plecare. Unde vrei să pleci?

— În lume plec. Eu plec de aici... murmură el.

— Dar examenele ți le-ai isprăvit?

Alexandru se desiluzionă. O privi rugător, cu ochii plini de lacrimi.

Ea se prefăcea serioasă.

— Ia să faci bine și să stai aici! Ce, doar nu ești copil! Ce însemnează prostiile astea?

Și pe când el încercă să se scoale, ca să izbucnească în plâns afară, ea îl trase de mână, îl privi răzând, își rotî ochii în casă, îi încinse gâtul cu brațul și strângându-l la piept, îi șopti răzând:

— Nebunule!...

Ajungând deasupra, deodată zărim în dreapta vechea biserică, încunjurată de case frumoase, între cari și casa preotului băștinaș, părintele Roman, un prieten de studiu din anii petrecuți la Blaj, iar de-a stînga case nouă cu etagii și impunătoarea biserică, numită biserică cea nouă, față în față cu casa parohială, unde locuiește vrednicul meu amic de studiu, preotul Papiu.

Dela părintele Papiu drumul duce în jos, pânăce ajunge la podul de peste valea Bistrei în piață. Aici e centrul. Aici sunt și prăvălii și cărcime. Aici se face și târg de săptămână, Duminica, la care aleargă Bistrenii de pe toate crângurile și văile prin care sunt respirați, precum și alți locuitori din comunele învecinate; se face târg bun de bucate. Mai ales Lupșenii duc bucatele spre vânzare.

Târgul Bistrei își are originea de pe timpul, când statul a exploatat pădurile renumite cu vre-o treizeci și cinci ani înainte, aducând lucrători străini mai ales Germani. E de notat că aici fiscul are cel mai mare teritor de pădure.

Acesta e și motivul, că această mare și frumoasă comună a trecut pe timpul uniției la greco-catolicism. Bistra comună mare și cu vecina ei de peste Arieș-Muşcu sunt comune curat greco-catolice. În celelalte sunt numai minorități disparente, prin unele ca Săcățuri, Neagra, Albac, Gardele (Scărișoara), Vidrele, nici pomenire de greco-catolici. Se vede, că aceasta s'a fi cucerit cu forța. Incolo toată valea Arieșului până sub Biharea e greco-orientală.

Comuna Bistra a dat mulți bărbați vrednici inteligenței române. De aici și-au luat originea episcopul Petru Paul Aron, aici a fost paroh mitropolitul de pie memorie Alex. Sterca-Șuluțu, precum și o mulțime de protopopi, ba chiar și juzi cercuali și alți dignitari. Ea se întinde pe două văi extinse până în Muntele mare.

Toate dealurile atât deoparte de Arieș cât și de alta sunt locuite de oameni. Ajung cu casele lor până pe la *Fântâna rece*, dealul mărginaș al Lupșei de cătră apus. Poziția e foarte romantică. Mai mare ți-e drag să-i vezi Dumineca, cum în haine albe sărbătorești coboară cărărușele de munte spre sat la sfânta biserică.

Blajul a dat acestei comune o îngrijire deosebită, trimițându-i tot preoți aleși și vrednici, cari în toate chestiile au fost la înălțimea chemării lor. Au trei preoți: *un preot și doi capelani*.

Și un potop de sărutări, căzî pe fața lui Alexandru Coman.

Din ziua aceea, *neînțeleasa iubire* se risipi ca prin farmec. Noptile erau iarăș liniștite, Alexandru și-a văzut de școală ca un băiat de treabă, s'a însurat cu o fată frumoasă, a avut doi copii — și a păstrat totdeauna recunoștința d-nei Rândunea, frumoasa și buna doamnă Rândunea, care-l făcuse să cunoască cei dintâi fiori ai dragostei — și-l vindecase atât de lesne de *chinurile unui nefericit*.

Bătrânul se gândește cu dragoste la răposata: vezi, aceea *avusese suflet*...

Coman s'a trezit din visare. În casă e noapte. Ionel stă tot pe gânduri. Bătrânul se scoală încet și-l atinge pe braț.

— Și zi așa, ai? — îl întrebă blând. Așa ți-a zis: *băiețel impertinent*.

— Da, băiețel impertinent!

— Hm! Rău, foarte rău. Lizica nu trebuie să-și mai aleagă așa prietene. Să n'o mai lași la universitate, ai auzit? Fetele acelea n'au suflet, puile, n'au suflet!...

Și Alexandru Coman își trecu mâna tremurătoare, prin părul blond al fiului său.

și dragostea unui moșier tinăr, rătăcit la vânatoare în pădurea unde va stă ea pe inserat.

Zi cu zi, dragostea lui Alexandru Coman creștea. În orașelul de provincie din nordul Moldovei, unde părinții săi erau cei mai bogați oameni, el nu întâlnește nici o fată vrednică de el. Unele erau urite, altele proaste. Puținele cari erau mai frumoase ședeau la moșie sau umblau în străinătate. Cu unele din ele, schimbăse scrisori sentimentale, dar se plictisise. Nici una nu era așa de vioaie ca d-na Rândunea.

Multe femei începuseră să bage de seamă turburarea lui, când era în fața Victoriei. Și ea știă poate, că Alexandru Coman o iubește. Într-o zi, de iarnă l-a văzut mai galben ca totdeauna. Mănila îi tremurau; țineă ochii plecați, ca un vinovat. Abia acasă, d-na Rândunea află pricina: Alexandru îi strecurase în manșon o scrisorică:

Frumoasă doamnă, de luni de zile mă tot cumpănesc dacă trebuie să-ți spun cât de mult îmi stăpânești d-ta sufletul. Nu ți-aș fi spus-o niciodată, dacă nu m'aș fi hotărît să plec — ca să te uit. Știu că ți-e peste putință să mă iubești. Gândul ăsta mă chinuiește zi și noapte și mă răpune neîncetat. Fii îndurătoare. Nu-mi pomeni de scrisoarea aceasta, căci mi-ar fi peste putință să-ți suport privirea; spune-mi că te gândești câte-odată la mine și iartă neînțeleasa iubire care chinuiește sufletul unui nefericit.

A doua zi, de dimineață chiar, Victoria își găsi de lucru la d-na Coman.

E un sat foarte populat și materialicește bine situat. Sunt niște oameni: sprinteni, muncitori, pururea în luptă cu elementele naturii, deci foarte vâjnoși. De statură oameni mijlocii dar foarte vâjnoși. Femeile foarte harnice și curate cu un port ales, se ocupă cu economia câmpului și mai ales a vitelor. Bărbații se pricep de minune la pădurărit. În toată Transilvania, ba chiar și în România îi găsești la lucrul de pădure. Au de regulă vite frumoase, mai ales oi și vaci. Sunt iubitori de biserică și școală, pentru cari jertfesc cu plăcere. Și-au făcut o biserică, care în privința mărimii întrece pe toate câte sunt pe Valea Arieșului. Abia au terminat-o după zeci de ani tot din sudoarea proprie. Biserica e din piatră și cărămidă solid zidită; poate dăinu pe veacuri. Are școală cu doi învățători, deasemenea din cei dintâi. La stăruința preoților de mai mulți ani au o reuniune de cântări, care în tot anul la anul nou dă producții frumoase. Sunt mândrii pe corul lor și și pot fi. Au și-o bandă de muzicanți din sinul lor, constătătoare din trei bărbați și o femeie, Români, cari cântă destul de precis și frumos tot felul de jocuri. În firea sa Bistreanul e iute, aprig, odată e gata de primăjdie, îți dă în cap mai ales, când îl ataci în dreptul de proprietate ori în vrednicia sa, altcum e om pacinic și de înțeles. Sunt Bistrenii: un popor inteligent, harnic, dărj, iubitori de cultură și progres.

Dr. Petru Șpan.

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ.

O ligă împotriva cancerului. Președintele comitetului central german, pentru cercetări asupra cancerului, a ținut o ședință solemnă în Muzeul patologic al universității în onoarea reprezentanților comitetelor străine reunite în Berlin, în scopul de a înființa o asociațiune internațională — pentru studierea și combaterea cancerului.

Înainte acestei reuniuni plene, asociațiunea internațională s'a constituit, sub președinția profesorului Ernst von Leyden. S'a decis multiplicarea institutelor pentru studiul cancerului și clinicilor pentru bolnavi, fondarea unui birou de statistică internațională pentru cancer, un birou de informațiuni despre tot ce privește cancerul, — și apariția unui periodic internațional, consacrat acelorăși probleme.

Din vreme în vreme, se vor ține și conferințe.

Toate marile State ale Europei (afară de Anglia) Japonia și Statele Unite s'au aliat până acum la noua ligă.

Fiecare țară are dreptul să numească delegați permanenți la acest comitet (unul pentru 10 milioane de locuitori) numărul aleșilor unei țări nu va trece în nici un caz peste 5.

Profesorul von Leyden, ministrul cultelor Holle și profesorul Orth au luat cuvântul.

Profesorul Borrel din Paris, a ținut, despre problema ivirii cancerului, o foarte remarcată conferință.

Intr'o sală a muzeului erau expuse preparațiuni interesante și tablouri privitoare la maldia cancerului.

Profesorul Leyden a caracterizat importanța reuniunii zicând:

„O nouă epocă se deschide în lupta cu cancerul; unirea popoarelor o caracterizează. Impreunându-ne puterile, mărimd câmpul nostru de lucru, sperăm să obținem importante succese“.

Lunea trecută s'a desvilit în București monumentul marelui om politic Vasile Lascar, fost ministru în ultimile cabinete liberale.

Au azistat miniștrii D. A. Sturza, Emil Costinescu, I. Brătianu, A. Carp, și Toma Stelian și un public de frunte.

D-nii Emil Costinescu și Vintilă Brătianu au ținut discursuri.

CONVORBIRI GLUMETE.

Printre artiști, cântărețul se bucură de cea mai slabă inteligență; pictorul are cea mai infamă ureche muzicală, iar actorul e de obicei miop.

Un poet adevărat trebuie să aibă toate calitățile acestora — și nici unul din defectele lor.

Cunosc poeți cari își inchipuie că *Rafael* e arhangelul protector al pictorilor, iar *Michelangelo*, capodopera sculptorului Wagner.

Cum m'ar putea măgulii lauda unui om, care un ceas mai 'nainte, a spus că și măgarul are suflet de poet?

Fiecare din noi ne credem atât de mult, încât considerăm *genial* pe scriitorul care cugetă la fel cu noi.

E adevărat că dela mândrie până la îngâfare nu e decât un pas; — dar e numai o jumătate de pas dela modestie până la umilință.

Unii oameni cred că ești modest atunci când bei cu chelnării și faci curte bucătăreselor.

Ne-am învățat să numim *modești* pe oamenii cari stau în fruntea celor din urmă; *modești* într'adevăr, sunt acei cari, fiind printre cei dintâi, își aleg locul cel din urmă.

Poporul ar zice altfel: nu „fruntea cozii“ ci „coada frunții“ e modestia.

Năiță, când citea romane senzaționale, își pusese în gând să se facă escroc; peste doi ani, credea că meseria ideală e să fi spion de poliție. Astăzi, Năiță e fericit, căci și-a ajuns amândouă idealurile: e reporter.

Cum să te mai încrezi în omul care, vrând să spună ceva, spune tocmai contrarul — fiindcă i s'a părut mai spiritual?

Cea mai incomodă, mai nefolositoare și mai caraghioasă invenție a spiritului omenesc — e pălăria.

Repetărite voite sunt mai puțin plictisitoare decât cele instinctive.

De multeori, când crezi că ești îndrăgostit, adu-ți aminte că n'ai cinat încă, și vei afla cauza melancoliei tale.

Izolarea desăvârșită pentru un om distins e mai suportabilă decât societatea unor oameni unde nu-i e nimeni superior — sau cel puțin egal.

Mare invenție lupa! Ce păcat că prea privesc cu ea calitățile noastre și defectele prietenilor noștri.

Oare nu-i banal să mai spui că un aforism se cetește pentru spiritul său — și trăiește prin adevărul ce-l schițează?

Soarele, răsul și beția — sunt trei mari binefaceri ale dumnezeirii. Sunt oameni cari numai într'una din ele își găsesc fericirea.

Ar avea mai mulți clienți, avocații și bărbierii — dacă ar vorbi mai puțin.

Ce poate fi mai insipid decât un om fără nici un defect?

Adeseori, oamenii fără nici o calitate sunt mai suportabili decât cei fără nici un defect.

O operă care intrunește toate condițiile de artă, nu ne va mișca niciodată.

Nu e lucru mare să găsești greșeli la Shakespeare.

Niciodată n'o să ne placă o operă de artă, care n'a fost creată cu plăcere.

Pentru mine, nu există lipsuri la un artist care are un singur lucru: talentul.

A spune unui poet că n'are talent, e tot ca și cum ai spune unei fete că e urită.

Nu mi-am permis niciodată să spun unei fete că e frumoasă.

Un artist cuminte nu-și va lăuda niciodată ceea ce a plăcut și altora; va avea grija să atragă atenția asupra lucrurilor sale cari au trecut neobservate — de obicei cele mai slabe.

Criticul cel mai bun e instinctul care ne îndeamnă sau nu, să împărtășim și prietenilor noștri o lectură oarecare.

E liber ori-cine să fie egoist — câtă vreme nu păgubește vecinului.

Fericirea nu e desăvârșită nici atunci când ni s'au împlinit toate dorințele: căci nu-mi pot închipui fericit pe un om care nu mai speră în nimic.

Când mi-e prezentat un scriitor, nu întreb niciodată dacă și-a tras pe sfoară editorul — ci dacă scrie frumos.

Cunosc un om care în viața lui n'a dat un ban săracilor și totuși, trece drept cel mai mare filantrop.

... E unul dintr'aceia la cari „stânga nu știe ce face dreapta: nu spune nimănui pe cine și cu cât a ajutat...“

— Recunoștința e cel mai jenant dintre sentimente; ca să-mi scutesc prietenii de ea, nu le dau niciodată ajutoare, — spunea un avar inteligent.

Iar un mizerabil mărturisea:

Nu-mi împrumut prieteni cu parale, fiindcă printre ei sunt unii cari își plătesc datoriile: deci, îmi răpesc avantajul de a mi-i ști îndatorați.

La noi numai versificatori neguroși sunt poeți mari; numai prozatorii monotoni sunt nuveliști serioși — și nu e critic, scriitorul care nu vorbește prin gura altora.

Ce crud e adevărul că deși n'avem ochi pentru prezent, suntem totuși foarte obiectivi față de trecut!

Trebuie să moară cineva, ca să recunoaștem ce mare ispravă ar fi făcut, trăind!..

Ciudat! Ne e mai simpatic un om care a fost bogat și decade prin vițiile sale, decât un sărac care se îmbogățește prin meritele sale.

Un neputincios, desigur, a scornit cuvântul *parvenit*.

Între lingușitor și omul care îmi spune adevărul în față, prefer pe cel dintâi, fiindcă îmi place ceea ce-mi spune el și-n schimb, dă și adevărul la iveală;... pe la spate, ce e drept....

Nu-mi pot închipui că e ceva de capul unui om care mă contrazice...

E ceva simpatic în fiecare defect al oamenilor.

Românul e născut poet — și antisemit.

E. Victor.

Tübingen.

— Notițe. —

Pornim din Stuttgart pe jos, într-o dimineață de primăvară timpurie. Ce bogat, ce înfloritor ținut e această Germanie de Sud, această Suabia, cu dialectul, cu obiceiurile cu tradițiile și cu mândria ei de veacuri!

Mergem pe marele drum de țară, o netedă cordea albă, pe care în trecut se mișcau poștalionele, casele mari ale negustorilor, nesfârșitele caravane, care duceau spre Elveția mărfurile târgurilor nemțești.

Trecem prin păduri de molifiți, crescute regulat, îngrijite, frumoase, aproape exagerat de frumoase și de regulate, par'că ar fi un dumnezeesc decor de scenă uriașă. În luminșurile lor, ori-ce trecător poate zări sburdând căprioarele care vin până în preajma drumurilor în această țară a crutărei și a iubirei de natură. În fundul văilor întunecate se ascund mori, cu păreții 'nalți, cu acoperișul ascuțit, pe care crește muschiul, cu uriașa roată pe care o mișcă apa unui pârâu, cu micile ferestre, cu toată acea culoare romantică de sălbătăcime patriarhală, de veche gospodărie depărtată de lume, care te vrăjește și te face par'că să nu mai poți plecă.

Întâlnim orașe mici, care nu-s altceva decât sate cuprinse cu vechi drepturi și vechi mândrii medievale. Pe coline se înalță biserici bătrâne, cu tari ziduri înegrite, cu turnuri înalte deasupra cărora alături de cruce stă cocoșul credinței protestante. Vedem castele ale modeștilor feudali de țară, în care vremurile nouă au instalat condici, birouri și funcționari. Peste tot gospodării cuprinse, cai voinici, câmpuri frumoase, oameni înceți și molani, dar muncitori și sărguincioși, cete de copii care răscolesc praful drumului și mărturisesc prin numărul lor, prin sănătatea ce li-se cetește în obrajii fragezi, rumeni, cătu-i de tare neamul acesta al muncii al rânduelei și al crutărei.

Podișul pe care mergem se lasă deodată brusc și în valea strimță a Necarului se ivește Tübingenul cu coperișurile lui roșii, cu movilele și cu turnurile bisericilor lor. E un oraș cu trecut vechiu, centrul și capitala de odinioară a Württembergului, pe care însă alte orașe de industrie mare și de negoț l-au lăsat în urmă și care trăiește azi din amintirile istorice și din vieța aristocratică pe care i-o dă universitatea cu cei mai bine de o mie de studenți ai ei.

În partea nouă a orașului e universitatea, clădire mare, severă în simplul stil clasic. De jur împrejur un întreg cartier de dependențe: clinica chirurgicală, institut chimic, institut botanic și numeroase muzee.

Orașul vechiu se înalță drept deasupra Necarului pe o movilă, de pe care poți privi în jos apa limpede ce-și sfărâmă valurile în patru-i repede și alătura o alee de platani căreia nu i-se poate găsi păreche. În fața ei chiar din marginea Necarului se înalță fațadele vechi ale caselor în paiantă, îngrămădite unele peste altele într'un amfiteatru pitoresc.

În această parte veche a orașului, biserica Sfântul Gheorge stăpânește cu mărimea ei uriașă, cu severitatea sfintelor ziduri reci, înghesuiala de case și furnicarul de lume din juru-i. E arhitectură gotică din veacul al cincisprezecelea, cu jocul de dumnezeiască taină pe care ți-l dau ogivele, turnurile ascuțite, lumina geamurilor zugrăvite, și mormintele principilor care odichnesc ael. În fund în locul unde după rânduiala catolică și ortodoxă ar trebui să fie altarul, stau unele lângă altele ciudatele monumente sepulcrate ale familiei domnitoare a Württembergului. Deasupra pedestalului de piatră în formă de cociug, vezi chipul mortului, sculptat în alabastru, în mărime naturală, femeile în haina timpului, bărbații în armura medievală. Un duh de moarte plutește în ungherul acesta în care fiecare monument

sepulcral pare un catafalc. Pe pereți se văd foarte bune tablouri vechi ale renașterii germane.

Interiorul mare rece și mohorit al bisericii e împodobit cu ornamente gotice săpate în piatră cu o precizie de execuție uimitoare; vedem și scaune cu sculpturi în lemn, care datează în parte încă din veacul al unsprezecelea.

Ieșim. Alătura de biserică o mare clădire veche, din aceeaș epocă. Ael eră instalat, în vremuri când învățătura înaltă eră un privilegiu numai acelor mai nobili, așa numit „Collegium illustre“. Ael veneau fiii seniorilor, fiii principilor domnitori să primească în latinește luminile științei și să deprindă dialectiva filozofică și teologică. În biserică sunt și morminte și chipuri de ale acestor tineri, morți ael în floarea puterii și a strălucirii lor. Ei nu mai poartă zeaua și casca tare a luptătorilor, ci boneta scumpă, pieptarul și haina de mătășă până deasupra genunchilor și o sabie scurtă, discret atârnată la coapsă. Astăzi încăperile acestui „Collegium illustre“ slujesc ca săli de curs ale facultății de filozofie.

Mai departe în aceeaș parte veche a orașului vedem păreții înalți de piatră, cu ferestre sub strașină, a unei clădiri mari pătrate, care are înfățișarea unei mănăstiri. Întrăm la portalul întunecos și întrebăm. „Da a fost mănăstire, acum însă încăperile cele mari slujesc ca sale de arme, și sale de muzică a studenților universitari“. În ungherele întunecoase, în ceasurile mezului nopței vor fi protestând umbrele stariților, care au cărmuit ael și pe care i-au izgonit vremurile, vieța și deprinderile nouă.

De altfel întreg acest oraș pitoresc, atrăgător poartă pecetea vieții universitare. Pe stradă întâlnești studenți și studente, în papetării ți-se vând cărți postale ilustrate cu icoane din vieța lor de petreceri și de nebunii; printre case vezi și de acelea, care sunt proprietatea și sediul cutărei asociații studentești. Tinerimea această cultă, cavalească a imprimat peste tot în magazine, pe stradă, în locurile de petrecere — acea politeță prietinească și firească, care izbește pe cel deprins cu spiritul rece, sever și brutal al Șvabilor de aiurea.

Ne suim pe o înălțime dela marginea orașului și privim încă odată partea veche a lui așezată pe o altă înălțime în față, dominată de zidurile bisericii și a castelului, privim revărsarea orașului în afară în frumoase construcții noi, minunata alee de platani, Necarul albastru dedesubtul nostru, cătăm în zarea fumurie castelul Hohenzollern și apoi ne ațintim privirile în roata roșie de foc a soarelui ce scapătă după dealurile din depărtare, dând peisagiului prin contrastul tare de lumini și umbre o poezie neobișnuită.

G. C. Ionescu.

Instalarea protopopului Dr. Ioan Stroia.

Duminecă, la 25 Maiu v. a. c. (7 Iunie n.) se va face în biserica catedrală din Sibiiu-cetate instalarea protopopului Dr. Ioan Stroia cu mare solemnitate. I. P. S. Domn arhiepiscop și mitropolit a adresat din acest incident clerului și poporului din tractul Sibiiului următorul circular care se va publica în toate bisericile din tractul Sibiiului Dumineca viitoare.

Nr. 5061 Plen.

Anul 1908.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe din Transilvania și mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor ortodox din tractul protopresbiterial al Sibiiului: Dar și milă dela Dumnezeu și salutarea Noastră arhipăstorească!

Având în vedere actele, cari — după repauzarea protopresbiterului Vostru Ioan Papiu — s'au petrecut în conformitate cu statutul organic pentru îndeplinirea oficiului și demnității de protopresbiter în tractul Sibiiului anume: alegerea făcută în sinodul protopresbiterial al acestui tract

la 18/31 Ianuarie 1908 și denumirea urmată din partea Consistorului nostru arhidiecezan în ședința plenară din 4/17 Februarie a. c.: Noi pe onorabilul protopresbiter al tractului Săliștei Dr. Ioan Stroia, cu considerare la eminentele lui calități intelectuale și morale și la bunele servicii ce le-a prestat și până acuma pe terenul bisericesc și școlar, îl instituim canoniceste de protopresbiter în tractul Sibiiului și de paroh în parohia din Sibiiu-Cetate, dăruindu-i cu ziua de 25 Maiu (7 Iunie) 1908 jurisdicțiune protopresbiterială peste toate parohiile și comunele bisericești, cari se țin acum ori se vor ține în viitor de acel tract protopopesc.

Când dar pe numitul onorabil protopresbiter Dr. Ioan Stroia prin aceasta Vi-l anunțăm tuturor de adevărat și canoniceste instituit protopresbiter al tractului Sibiiu și de paroh al parohii din Sibiiu-Cetate, totodată Vă îndatorăm pe toți cei de statul preoțesc și pe întreg poporul ortodox, corporațiunile și organele bisericești din acest tract protopresbiterial: ca să fiți cătră acelaș nou protopresbiter toți și fiecare cu respectul cuvenit, să-i dați ascultare și sucurs în oficiul său protopresbiterial și deacum înainte în toate afacerile, cari aparțin sferei de activitate a protopresbiterului tractual, cătră acelaș nou protopresbiter al Vostru să vă întoarceți, deslegând noi într'una pe Prea onorabilul protopresbiter și asesor consistorial Matei Voileanu de însărcinarea ce-o primise la 22 Septemvrie 1907 Nr. 10,511 Plen. ca administrator al numitului tract protopresbiterial: iar în celelalte suntem în așteptare, ca noul protopresbiter în purtarea sa și în toate acțiunile activității sale publice să țină strâns la așezămintele canonice și la disciplina Sfintei Biserici ortodoxe orientale, să păzească deasemenea normele administrative ce le avem în vigoare pe baza statutului organic, și în fine să fie spre exemplu și altora cu reverență, și ascultare cătră superioritatea sa bisericească.

După acestea, implorând peste tractul acesta și peste noul său protopresbiter toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus, Vă împărțăm tuturor binecuvântare arhierască.

Sibiiu, 28 Aprilie 1908.

Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Amănunte despre programul festivităților vom da în numărul viitor.

CORRESPONDENȚE.*)

Un răspuns.

(Incheiere).

D-l părinte Popovici susține mai departe, că „comunele noastre bisericești din acele părți au toate astăzi capitale și realități ceace înainte de despărțire nu aveau“. Ar fi trist de tot, dacă Românii bănățeni binecunoscuți ca popor diligent și deștept n'ar arăta în 40 ani nici acel rezultat material, pe care îl putem constata la Sârbi din Bosnia, cari abia de 30 ani au scăpat de jugul turcesc și vietușe ca clăcași (kmeti) pe pământul proprietarilor Turci.

Mai departe d-l părinte Popovici amintește de băncile românești din Uzdin, Petrovoselo, Cubin și Panciova „care revărsă din belșug (!) binefacerile lor asupra poporului“ și susține că „avem înființat „Despărțământul Panciova“ al „Astrei“ și mai în fiecare (!) comună agentură și bibliotecă poporală, la care toți (!) preoții noștri sunt membri, parte fondatori, parte pe vieța și parte ordinari“. Lasă d-le părinte că consemnarea membrilor acestui despărțământ al „Astrei“ după anele acestei societăți, arată o tristă icoană despre activitatea și mersul acestui despărțământ, iar „biblioteca poporală“ rămâne în locuința preotului necetită de plugari.

Mai departe amintește d-l părinte Popovici că „preoții trebuie și sunt datori să deie oare din religie în școli, mai în fiecare comună câte 10 până la 16 oare pe săptămână fără nici o remunerațiune“. Credem că aceasta nu trebuie nici să amintească, căci această datorință se înțelege de sine, dar am dori să știm în care comună se predă religia 10 până la 16 oare pe săptămână, căci noi știm de comune unde religia se predă de învățător. De unde provine atunci indiferențismul religios (cercetarea slabă a bisericii, lipsa de ajutor pentru înfrumșetarea bisericii, mania concubinatelor etc. etc.) la Români din acele părți?

*) Pentru cele cuprinse în această rubrică răspunderea privește pe autor. N. R.

Intr'un rând, o falfăire de aripi îi trecu peste cap și-i încreți tot trupul de spaimă: câteva pasări speriate, sburau spre țărnul de dincolo.

Obosit, Risto se oprî. Apele tăcură. Acum se auzea deslușit freamătul tânguitor al trestiei. Se auzea cum se topește spuma de pe lemn și susurul depărtat al undelor, sfărmate de pietriș.

Intins pe spate, în luntrea care se clătina ușor, Risto privea cerul alb de atâtea stele nevăzute și se gândea.

Îi veni în minte povestea unuia din albanezi: cum ceruseră niște soldați turci adăpost dela săteni, cum aceștia nu voiseră să-i primească și cum peste un cîs, ardeau toate casele din sat.

— De să dea foc satului? se gândea Risto.

Și apoi, își aduse aminte câte făcea la ei Kerim, când vr'un om sărac întârzia cu birul, sau spunea că nu mai are de unde plăti darea pentru feciorii plecați în lume.

Și deodată, barca se cutremură: Risto înclăstase pumnii, scrâșnise din dinți și lovise cu piciorul în lemn.

Pe vârful Munților-Ușcați, răsărea luna.

(Va urma).

ȘTIRI.

Aniversare rară. I. P. Sfinția Sa Domnul Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu a împlinit Dumineca trecută anul al 80-lea dela nașterea sa.

Din prilejul acesta i-s'au adus ovații meritate de către membrii gremiului consistorial și de inteligența din localitate cum și din toate părțile arhidiecezei.

Dela Arad a venit spre acest scop însuș Prea Sfinția Sa Episcopul Ioan I. Papp în persoană însoțit de arhimandritul A. Hamsea ca să felicite pe Prea înaltul prelat.

Sărbătoritul arhieru, a intrunit *Luni* la masa ospitală pe cei mai de aproape ai săi — unde episcopul arădan i-a adus mulțumita — pentru toate câte a făcut diecezei Aradului și în special și Episcopatului ca fost secretar 24 ani.

Fundațiunea Șaguna. Reprezentanta acestei fundațiuni și-a ținut Sămbătă, în 10 Maiu 1908 ședința sa anuală sub prezidiul I. P. S. Sale mitropolitului Ioan Mețianu, iară funcția de referent a împlinit-o asesorul E. M. Cristea. Din suma bugetară pe anul acesta s'au votat ajutoare următoarelor parohii: a) în scopul zidirii de biserici sau pentru adaptări radicale a celor vechi:

1. Bănița de lângă Petroșeni	100 cor.
2. Berghia	600 "
3. Cara	400 "
4. Petreni	400 "
5. Filiei Curpeni	200 "
6. Jernea-săsească	500 "
7. Rohia	600 "
8. Sânbenedic	800 "
9. Sânger	500 "
10. Roșia de l. Sibiu	500 "
11. Disnăieu	300 "
12. Câmpeni	1400 "
13. Murăș-Oșorheiu	2000 "

c) pentru ziduri de școale:

1. Câmpeni-Surduc	400 "
2. Chezdî-Vásárhely	200 "
3. Gostila	200 "
4. Matășești	100 "
5. Meteș	400 "
6. Petea de câmpie	300 "
7. Poșaga de jos	500 "
8. Roșcani	300 "
9. Sirbi	300 "
10. Viscri	400 "
11. Zlagna dela Agnita	300 "
12. Sărtăș	200 "
13. Peteritea	200 "

Binecuvântată să fie în veci amintirea aceluia mare arhieru român, din a cărui fapte vor izvorî mereu puteri dătătoare de viață pentru poporul nostru. Găsim foarte nimerită purcederea de-a ne întări centrele protopopești, din orașe, unde de

multeori dispunem de cele mai sărăcăcioase mijloace spre a ne întări. Deci rând-pe-rând — trebuie să ne ridicăm în toate centrele protopopești biserici, cari să stee cu demnitate alături biseriilor, ce le au celelalte confesiuni și neamuri.

Cu această ocaziune s'a ales în locul protopopului repausat I. Papiu noul protopop *Dr. Ioan Stroia* și în locul membrului *Petru Pipos*, asemenia mort, asesorul *P. Lucața*.

Spărgător arestat. Sămbătă între orele 10—11 a. m. pungașul Gundhardt a spart prăvălia doamnei Grünblatt Roza din localitate intrând pe fereastră. El a furat 20 de ceasuri, 50 coroane în bani, inele de logodnă, 2 rânduri de haine noi, 12 cămăși de tricou, un cufăr și 12 bilete de amanet; cu aceste și-a luat drumul spre Ocna-Sibiului, într'o căruță tocmită de el înainte de spargere; însă nenorocul l-a bătut, căci înainte de a plecă s'a dus într'o cărciumă unde a băut câteva sticle de bere și și-a luat și cu dânsul vre-o trei, dând astfel de bănuț că nu e lucru curat cu el. Poliția fiind avizată, a însărcinat pe strajameșterul *Sontag* cu prinderea pungașului; d-l *Stempel* și-a pus automobilul la dispoziția poliției, astfel că pungașul a fost prins și arestat în dealul Ounei. Numitul pungaș a fost client și al... hotelului Văcărești din București.

Duma rusească a examinat budgetul ministrului de interne. Marakoff, atașat la acest minister a asigurat pe deputați că guvernul „și va da toate silințele ca să restabilească ordinea și liniștea în țară“.

Ce vechiu e clișeu!

În 25 Mai s'a sfințit în mod pompos din incidentul iubileului împărătesc prima mănăstire de călugărițe gr. or. din Bucovina, făcută cu cheltuiala mitropolitului Dr. Repta, în care se învață îngrijirea bolnavilor.

La această solemnitate a luat parte și mareșalul țării.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: OVIDIU GRITTA.

Pentru negustori!

Intr'o casă nouă clădită de un institut românesc de bani într'un orașel cu populațiune și împrejurime bine situată românească sunt de închiriat

două bolte

una pentru *mărfuri de băcănie*, alta pentru *textile* etc.

Negustori harnici, cari dispun și de ceva capital ar putea face treburi foarte bune.

Informațiuni mai detaliate dă bucuos avocatul *Dr. Liviu Leményi* în Sibiu.

În fabrica de Var din Orlat, se arde și expediază zilnic, în mare și mic,

renumitul

Var de Orlat

liber de piatră și sigură.

Preț moderat, serviciu prompt și real.

I. Banciu & Co.

7-10

Orlat.

Spre plăcută știre!

După o favorabilă cumpărare, sunt în plăcuta pozițiune a oferi Onoratalui public cele mai bune și ieftine articole de primăvară.

Cu deosebită stimă:

Gerson Grünblatt,

Confecțiune de Dame, Domni și copii.

Depozit de pălării și ghete.

Sibiu, Piața mare Nr. 3-5.

Palatul Bodencredit Anst.

10-10

Principalul comerțului: desfacere mare, câștig puțin.

Principalul comerțului: desfacere mare, câștig puțin.

Banca de asigurare

„TRANSSYLVANIA“

← din Sibiu →

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cîsnădiei, Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161.399-11 cor.

Asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

(edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.)

asupra vieții

În toate combinațiile: capitale, pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:

95.816.412 — coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:

9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii **4.484.278-83** coroane,

pentru capitale asigurate pe viață **4.028.113-12** coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etagiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.